

Міняйло Н.Є.

*Національна академія прокуратури України,
професор кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук*

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

Питання правового забезпечення обігу зброї у світі та проблема її незаконного і стрімкого розповсюдження стосуються кожної держави. Даними питаннями всебічно та найактивнішим чином займається Організація Об'єднаних Націй. Важливим етапом у формуванні міжнародно-правових норм у сфері протидії незаконному обігу вогнепальної зброї стало підписання 2 березня 2001 р. Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боеприпасів до неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності (далі – Протокол).

Найбільш розповсюдженою у світі є незаконна торгівля стрілецькою зброєю, враховуючи її легкість, доступність у користуванні та можливість швидкого поповнення боеприпасів до неї. Сама по собі зброя є законною, незаконним є її продаж забороненим покупцям. До таких покупців зазвичай відносять країни, уряди яких допускають конфлікти або порушення прав людини як у середині країни, так і за її межами.

Розповсюдження зброї давно набуло організованих форм, і головна причина його розквіту полягає у винятковій прибутковості. Головними постачальниками і посередниками обігу зброї на світовому ринку є, передусім, транснаціональна організована злочинність. Саме ці організації здебільшого діють у районах збройних конфліктів і сусідніх країнах. Так, значна активність руху зброї спостерігається в районах етнічних конфліктів на Балканському півострові, Кавказі, у Східній і Західній Африці, Західній Азії, на Близькому Сході (Репецкая А. Л. Транснациональная организованная преступность : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Репецкая Анна Леонидовна. – Иркутск, 2001. – 388 с.).

За даними ООН, громадяни України та її зареєстровані підприємства неодноразово були причетні до транснаціональних незаконних поставок зброї та боеприпасів. Незважаючи на всі зусилля, зброєю українського походження досі поставляють до країн, що перебувають під санкціями ООН, а саме: Демократичної Республіки Конго та Південного Судану. Так, чеська фірма «Імекс Груп» придбала в Україні 4000 пістолетів Макарова, надавши сертифікат кінцевого користувача, виданий урядом Афганістану. За матеріалами розслідування Державного департаменту США, «Імекс Груп» здійснювала незаконні поставки стрілецької зброї у країни, що перебувають під санкціями ООН. Директора фірми «Імекс Груп» було засуджено в Чеській Республіці за контрабанду гранатометів і стрілецької зброї до Демократичної Республіки Конго та Словаччини (Chivers, С.,

E. Schmitt and N. Wood, 'Supplier Under Scrutiny on Arms for Afghans', New-York Times, 27 March 2008, p.5.).

Подібні дані вказують на те, що Україна останнім часом є не лише вигідною транзитною територією контрабандного руху зброї завдяки своєму геополітичному розташуванню, а й набуває статусу країни-виробника й постачальника зброї та боєприпасів у світі. В Україні є досить високі технології озброєнь, а після розпаду Радянського Союзу значна частина складів військового майна радянської армії залишилася саме в нашій державі і його надлишкова частина може бути реалізована нашою державою.

За статистичними даними наданими міністерством внутрішніх справ, в Україні учинено злочинів з незаконного обігу зброї організованими групами і злочинними організаціями (ст. ст. 262, 263 КК) у 2010 році – 54; у 2011 – 19; за 10 міс. 2012 – 34. Учинено злочинів з використанням вогнепальної зброї – у 2010 році – 370; у 2011 – 422; за 10 міс. 2012 – 357. Вилучено зброї у 2010 році – 3293; у 2011 – 3026; за 10 міс. 2012 – 3271 та боєприпасів у 2010 році – 132341; у 2011 – 128310; за 10 міс. 2012 – 112793 одиниці. Разом з тим, виявлено організованих груп і злочинних організацій з міжнародними зв'язками у 2010 році – 40; у 2011 – 28; за 10 міс. 2012 – 28 (Статистика МВС.Стан та структура злочинності в Україні.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua>). Зважаючи на наведені дані, ситуація з незаконним обігом вогнепальної зброї за останні роки в Україні докорінно не змінилась. Наша держава і надалі залишається привабливою територією для транзиту та розповсюдження вогнепальної зброї.

Цьому сприяє і те, що сьогодні в Україні відносини, пов'язані з обігом зброї, регулюють близько 90 нормативно-правових актів, серед яких в основному інструкції, накази, постанови, укази. Але в законодавстві відсутній головний документ щодо обігу зброї, який вже давно прийнятий у багатьох країнах світу, зокрема в Росії. Одним з перспективних у цьому напрямі є законопроект «Про обіг зброї невійськового призначення» від 09 лютого 2009 року, реєстр. № 2105, який було подано на заміну проекту Закону України «Про зброю» від 22 серпня 2008 року, реєстр. № 3069. Вказаний законопроект прийнято в першому читанні 14 квітня 2010 р., проте, він ще досі готується на друге читання. Варто відмітити, що Україна все ж намагається привести своє законодавство про обіг зброї до міжнародних стандартів і вимог. Так до Верховної Ради України подано проект Закону про ратифікацію Імплементативної угоди між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з матеріально-технічного забезпечення і обслуговування (ОМТЗО) про утилізацію стрілецької зброї й легких озброєнь, звичайних боєприпасів та протипіхотних мін типу ПФМ-1; проект Закону про приєднання України до Протоколу; та проект Закону про внесення зміни до статті 263-1 Кримінального кодексу України у зв'язку з приєднанням України до Протоколу (щодо фальсифікації зброї, незаконного видalenня чи зміни її маркування).

Прийняття вказаних законопроектів дозволить зміцнити правову базу протидії незаконному обігу вогнепальної зброї на території України та сприятимуть запровадженню реальних механізмів з відстеження руху зброї від її виробника до кінцевого покупця. Подальше приведення внутрішньодержавного законодавства до міжнародних стандартів є безумовною необхідністю, що становить цілеспрямовану та ефективну основу для протидії поширенню транснаціональної злочинної діяльності у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї, попередження наслідків її використання та незаконного збагачення від її розповсюдження.

Мандриченко Ж. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Розвиток економіки характеризується наявністю значної кількості чинників, які негативно впливають на інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання в Україні.

Однією з найважливіших складових яка впливає на всі ці процеси є соціально-правова модель інвестиційної діяльності тим паче, що обсяг зовнішніх іноземних інвестицій є одним із показників інтегрованості країни у світове товариство. Інвестиційна складова повинна сприяти піднесенню економіки, підвищенню ефективності виробництва, забезпеченню соціально-економічної стабільності та вирішенню інших проблем, але все це повинно відбуватися на підставі кримінологічно-обґрунтованих та функціонально результативних механізмів.

Законодавчий механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні визначається законами «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», «Про підприємництво», «Про господарські товариства» тощо. Крім того, діє низка указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, які формують основні вектори державного регулювання інвестиційної діяльності в нашій країні.

Відповідно до Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011–2015, оптимальним варіантом розвитку та активізації інвестиційної діяльності в Україні є проведення активної державної політики у цій сфері. Розбудова системи державного інвестування має здійснюватися за напрямками, які включають в себе удосконалення методології розроблення, оцінювання та відбору інвестицій-